

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Štev. 33.

V Ljubljani, četrtek dne 23. avgusta 1917.

Leto I.

Izhaja razen ponedeljka vsak dan dopoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica štev. 6,
1. nadstropje, Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 30.—, za
pol leta K 15.—, za četrt leta K 7.50, za mesec K 2.50. Za Nemčijo
celo leto K 33.60, za ostalo tujino in Ameriko K 42.—. Posamezne
številke po 10 vinarjev.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rekla-
macije za list so poštnine proste.

Inserti: Enostopna peti vrstica 30 vin.; pogojem prostor 50 vin.;
razglašeni in poslani vrstica po 60 vin.; večkratni objavi po dogovoru
primeren popust.

Državni bankerot ali ljudski bankerot.

Znani avstrijski sociolog Rudolf Goldscheid je izdal knjigo „Državni socializem ali državni kapitalizem“, v kateri raziskuje, na kakšen način naj se rešijo čez glavo zadolžene države iz svoje finančne mizerije. Vprašanje, ali je boljše, če uvedejo države za pokritje vojnih dolgov lečasne davke na dohodnino in pridobitev, ali če osvoje gotov del narodnega vprašanja, reši Goldscheid takole:

Kdor presodi površno, temu se zdi, da je popolnoma vseeno, če pokrije država vojne stroške s tem, da obdavči dohodnino ali osvoji tretjino premoženja. V resnici so pa posledice teh navidezno enakovrednih odredb prav temeljno različne. Pri obdavčenju dohodnine plača končno ljudstvo vojne stroške in država se kljub temu ne izkoplje iz svoje finančne mizerije. Če pa se preloži del živega privatnega premoženja v javno last brez vsake škode za gospodarstvo in občo blaginjo, so prizadeti v prvi vrsti najbogatejši in država se lahko vse bolj kakor kdaj poprej gospodarsko in gmo-tno utrdi.

Ako se obdavči dohodnina, bo stremel privatni kapital, da doseže svojo prejšnjo višino obrestovanja; a če vzame država le enkrat živo premoženje, ostane obrestovanje posameznih podjetij neizpremenjeno, le posameznik akcij je drug: Namesto privatnikov postane država največji akcionar. S tem je združena dolga vrsta prav izdatnih prednosti za državo in gospodarstvo. Država ne doseže le tega, da so njeni dolгови dobro fundirani, da niso varni le vsled njenega prestiža, temveč država ne bo več v najhujših finančnih zadregah, da vsi njeni izdatki avtomatično naraščajo vsled trajne draginje vseh življenjskih potreb. Vsled prehoda ene tretjine živega narodnega premoženja v državno posest, dobi država tako velik del gospodarstva v svoje roke, da se povzpne do resničnega go-

spodstva nad gospodarstvom in z njo vred se povzpne ljudstvo do pravega kontrolorja nad vsem gospodarstvom.

Odpravljena je tako nevarnost državnega bankerota vsled neizmerne zadolžitve in odpravljena je tako še večja nevarnost ljudskega bankerota. Naraščanje dolgov vsled dolgo trajajoče vojne ima sedaj le to posledico, da bo morala osvojiti država tem večji del privatnega premoženja, čim dlje traja vojna in čim bolj naraščajo vsled tega državni dolгови. Nespametna je skrb, da pogine kaka združba vsled finančne zadolžitve, dokler je ta zadolžitev le notranja, dokler je ena plast ljudstva zadolžena drugi. Tako zlo se odpravi lahko z enim zamahom peresa, gre edino za to, da se ta zamah tudi izvrši.

Sedanja vojna postane prav gotovo predigra pogina evropske kulture, če ne dobi finančno gospodarstvo držav popolnoma novih temeljev. Če odgovori država na svoj povsem izpremenjeni gospodarski položaj tudi sedaj tako kakor v vseh prejšnjih časih z razpisom novih davkov, carin, pristojbin in drugih dajatev, ki jih morajo končno nositi oni, ki so nezmožni, da jih zvrnejo na druge plasti, tedaj plovemo neizogibno v največje zmede. To pomenja popolnoma gotovo ljudski bankerot, če se otežkoči proletariatu njegov boj za goli obstanek, ki je že od nekdaj trd dovelj, še bolj, zlasti še, ker ga bo moral podvzeti z že izčrpanimi močmi in če vsled vedno naraščajoče manjvrednosti denarja peha tudi velik del srednjih stanov v proletarizacijo, zlasti one, ki so navezani na fiksne plače. Pa naj imajo potem poedini državniki še tako dobro voljo, da delujejo proti takem oblikovanju stvari, bo ves njihov trud zaman, ker povzroči v obstoječih gospodarskih razmerah večina državnih davkov tisočere privatne davke cen, ki žulijo prebivalstvo na vseh koncih in krajih z novimi bremenami, tendenca, ki jo pospešujejo fiskalno upravljani državni monopoli prav tako kakor kapitalistični privatni monopoli.

Ne varajmo sami sebe: Brez najboljše-nejših reform finančnih temeljev države se

ne moremo izogniti po vojni alternativni Državni bankerot ali ljudski bankerot. Vsled načina razdelitve vojnih posojil na najširše plasti ljudstva, ki predstavlja naravnost neko vrsto zavarovalne premije za velike posestnike vojnih posojil in vsled potrebne zaščite državnega kreditnega prestiža ni misliti na državni bankerot v nobeni obliki. Ravno zato pa se bodo oprijeli počasnega ljudskega bankerota in potem se izkaže — kakor doslej še vedno v zgodovini — da je finančna mizerija najbolj zanesljiv znak pretečnega pogina.

Če hoče država zabraniti državni in ljudski bankerot in doživeti namesto tega najvišji razmah gospodarstva, razmah, ki prekaša celo v svojem razvoju gospodarstvo iz mirnih časov, tedaj mora poskrbeti najprej za svojo finančno ozdravitev in se ne prestrašiti v ta namen zahteve na svoje državljane, ki so žrtvovali za ohranitev države svoje življenje, da žrtvujejo še del svojega živega premoženja. **Dokler ima država bogate državljane, ne sme obubožati.** Če premotrimo daljše dobe, tedaj je tudi v interesu bogatih državljanov samih, da obogate predvsem državo, namesto da sami brezskrbno ob njej bogate in da končno s propadajočo državo sami poginejo v bedi. Kajti to je gotovo: V državi, kjer se ne umiri gospodarstvo zaradi državne finančne mizerije, ki povzroča večno negotovost v obstoju mas in jih goni vsled tega do vedno ostrejših bojev za najpotrebnejša življenska sredstva, v taki državi zgrabi splošna eksistenčna negotovost tudi posedujoče in nihče več ne more uživati brezskrbno sadov svojega dela. Najslabše pa se godi pri tem državi sami, kar je povsem naravno, in državo ogroža končno nevarnost, da jo raztrgajo neizmerne napetosti, ki se zbirajo v njej.

Agitirajte za „Naprej!“ Pošiljajte ga vojakom!

LISTEK.

I. R.:

Iz pasjih dni.

Star mož v vojaški obleki me naprosi naj mu spišem prošnjo za begunsko podporo, ki je njegova žena ne dobiva.

— Dobro, napišem. Od kje ste doma?

— Kdo, jaz?

— Vi in vaša žena!

— Ja, s Primorskega. Mogoče vam je znano, kje je Trst?

— Znano mi je!

— Od tam smo doma; pa ne prav iz Trsta, marveč iz Nabrežine, ako vam je znano, kje je Nabrežina.

— Mha!

— Veste torej, kje je Nabrežina? No, mi smo doma tam blizu. Saj veste kje je Komen?

— Vem!

— Ampak mi nismo doma iz Komna.

— Od kje pa vraga?

— Veste, stvar je taka. V cerkev, k maši namreč, smo hodili na Gorjansko, doma smo pa iz Brijl!

Po obedu (?) sem sedel na klopi v senci našega drevoreda. Starcu vojaku se je zdela moja zunanost precej zaupljiva, pa se mi je pridružil. Čez dve minuti sva se že pogovarjala o vojni, njenih vzrokih in njenih posledicah. Pravzaprav sem govoril sam. On me je poslušal, verno motreč moja očala, ki so mu baje imponirala. Končno pride tudi on do besede.

— Prav imate gospod. Tako je. Kolokrat sem si že mislil, da je tako. In še nekaj si mislim in pravim, da je tako. Veste, preveč ljudi je bilo na svetu; preveč nas je bilo. Ljudje so bili lačni in niso imeli kaj jesti. Ali ni tako?

Pogledam v stran in se useknem.

— In veste, kaj si še milim, je nadeljeval, to si še mislim; — jaz vem, da se bova vjemala. — Mislim in pravim, da je tako: Vojne so krivi samo socialisti. Verujte mi, oni so krivi.

Vstanem in odidem. Zvečer sem povedal našemu desetniku o tem pogovoru. In on se je vjemal s starcem v drevoredu.

— Kaj vi ne vrjamate, da ima starec prav? Preveč je bilo ljudi. To je čisto gotovo. In še jih je preveč. Zato je treba, da da se uniči vse, ki so odveč.

Pozno v noč sem premišljeval v postelji. Morda imata prav starec in desetnik. Ali kdo ve, če so padli baš oni, ki so bili odveč? Kdo ve, ako so bili odveč ravno oni, ki so padli? In, naposled, kdo ve, ali bodo, med njimi, ki še padejo oni, ki so zares odveč?

O naših narodnih problemih.

XI.

Da moremo prav presoditi svoj položaj, moramo poznati tendence svetovnega narodno-gospodarskega razvoja, njegove zunanje oblike in njegova notranja gibanja.

Gospodarski razvoj današnjega sveta sloni na konkurenci. Konkurenca je os, okolo katere se vrti vse moderno gospodarsko življenje. V konkurenčnem boju pa zmaga močnejši nad slabejši. Kdor ima kapital, lahko osnuje podjetje. Kdor nima nič, ne more začeti ničesar. — Tehnični napredek, ki je ustvaril gigantska proizvodna sredstva, je povečal mnogoštevilne majhne obrate v velike. Čim večje pa je podjetje, katerega se hoče osnovati, tem več je treba imeti zanj kapitala.

Navadno posamezen kapitalist novih bremen ne more zmagati sam. Ako na primer tehnični napredek izzove potrebo, da se obrat poveča ali pa ugodna konjunktura omogoči boljšo izrabo obrata, tedaj mora podjetnik založiti v podjetje večjo kapitalno moč. Pri tem pa se mora držati mere dobička, ki ga daje obrat. Ako hoče izhajati, mora vedeti, koliko bo zaslužil: ali bo dobiček tolikšen, da se založeni kapital dovelj visoko obrestuje ali ne. Če najame posojilo, ga mora pokriti iz dohodkov obrata; sicer postane pasiven in propade.

Potreba velike kapitalne moči, ki je toraj potrebna za upostavitve in vzdrževanje velikih obratov, je nujno privedla do tega, da se več kapitalistov združi, ki bodo zmogli to, česar en sam ne more. Tako so nastale podjetniške družbe; podjetje posameznega kapitalista se je izpremenilo v družabno podjetje. Navadna pravna oblika teh združenj je delniška družba. Nič več ni posameznik izključni lastnik podjetja; vsakdo, ki ima delnico dotičnega podjetja, to je kos papirja, na katerem je potrjeno, da je s tem imenovanim zneskom prispeval k upostavitvi podjetja, je njen solastnik. Upravičen je zahtevati, da se mu izplačuje njemu pristoječi del donosa iz podjetja. Delničarji na glavnih zborovanjih odločujejo o usodi podjetja. Na teh zborovanjih pa se glasovi ne štejejo po glavah, temveč po številu delnic. Čim več delnic ima posameznik, temveč glasov šteje, tem bolj je odločilen. Pri delniških družbah so udeleženi tudi mali ljudje z manjšimi zneski, toda odločilni niso. Vse vodijo in odločajo o vsem veliki delničarji. S pomočjo delniške družbe se veliki kapitalisti preskrbe s tujim denarjem, s katerim povečajo svoje obrate in povišajo svoje zaslužke, ne da bi pri tem izgubili svojo odločilno moč in oblast.

Posamezen velepodjetnik, ki svojo trdko izpremeni v delniško družbo, laže poveča svoj obrat. V tem primeru ni več odvisen od svojega lastnega kapitala, temveč z izdajo delnic vpreže tuj kapital v svojo službo. Sedaj mu ni več potrebno, da bi njegovo podjetje pokrilo eventualne dolge, temveč jih lahko poplača tudi tako, da z izdajo novih delnic poviša delniški kapital. Banka je posameznemu podjetniku denar posodila; delniški družbi pa dá pravzaprav le nekaj predjema.

Za znesek, ki ga je dala na razpolago, izda nove delnice in jih spravi v promet. Ako si banka del teh delnic pridržijo, je solastnica podjetja in lahko kontrolira podjetje, ki ga je denarno podprla. V konkurenčnem boju so delniške družbe že zaradi tega zmagovite, ker imajo več kredita kot pa posamezni podjetnik, in ker se navadno skrivajo za njimi velike banke. Posamezen delničar je v najhujšem primeru zadovoljen, ako mu vloženi denar prinaša vsaj toliko obresti, kot bi jih donasal, ako bi ga bil naložil v hranilnico. Posamezen podjetnik

pa s tako majhnim dobičkom ne more izhajati.

Delniške družbe bolj in bolj izpodrivajo posameznega podjetnika. Velika podjetja so danes mogoča le v tej obliki, ki se je izkazala za trpežno in močno. Delniške družbe so ustvarile moderna velepodjetja, kakršna bi posamezen kapitalist ne mogel nikdar. As.

Politični pregled.

— **Wekerlov program.** Novi ogrski ministrski predsednik dr. Wekerle je predvčerajšnjim nastopil svoje mesto ter sprejel uradništvo ministrskega predsedstva in pozneje zastopnike časopisja, katerim je izjavil: Nova vlada je prevzela nespremenjeno program Esterhazyjevega kabineta, zlasti tudi glede volilne reforme. Vsi ministri prejšnjega kabineta ostanejo na svojih mestih. Prva naloga nove vlade bo, da na vsak način uveljavi volilno pravico in sicer v onem obsegu, kakor je to nameraval Esterhazyjev kabinet. Glede vnanjih vprašanj ostane dosedanja smer neizpremenjena. Glede trilateralizma je izjavil Wekerle: Protestiram energično proti temu. Avstrija zamore uveljaviti notranje in avtonomne reforme samo, če se ne dotakne dualistične državne oblike, ki je po mojem mnenju nedotakljiva. Ko bo uveljavljena nova volilna reforma name-rava Wekerle stopiti pred državni zbor z novim programom na široki podlagi, ki se ozira v prvi vrsti na gospodarske in finančne reorganizacije.

— **Podržavljenje romunskih šol na Ogrskem.** Ogrski naučni minister Apponyi je s posebnim razpisom naznanil vsem grškokatoliškim in grškoorientalskim konistorijem, da se imajo v interesu varnosti ogrske države poddržaviti vse romunske ljudske šole. S podržavljenjem se bo pričelo v ozemlju ob ogrsko-romunski meji. Na podržavljenih šolah bodo nameščeni učitelji, ki so zmožni romunskega jezika; učni jezik v teh šolah pa bo madžarski. — Zopet lep dokaz, da Madžari niso nasilni.

— **Jugoslovani in jadransko vprašanje.** Italijanski listi poročajo, da pride srbski ministrski predsednik Pašić koncem tedna v Rim. V razgovoru z dopisnikom lista „Gazetta del Popolo“ je Pašić izrazil mnenje, da so Italijani lahko zadovoljni, če jim prepusti Trst, Pulj in Valono. Italijansko časopisje pričakuje, da bo Pašić v Rimu opustil tudi svoje stališče glede Dalmacije. — Turinski poslanec Bevone poroča iz Londona listu „Gazetta del Popolo“ o svojem razgovoru s Pašićem. Iz poročila sledi povsem jasno, da se glede adrijskega vprašanja med Italijo in Srbijo ter njenimi angleškimi in francoskimi protektorji ni doseglo še nikakega sporazumljenja in da zaenkrat tudi ni dosti upanja, da se doseže v tem pogledu sporazumljenje. Pašić je izjavil, da se krška pogodba tiče ustanovitve srbsko-hrvatsko-slovenske enotne države, kateri morajo pripadati vsa ozemlja, na kojih prebivajo omenjeni trije narodi. Jugoslovanska federativna država je izključena že vsled težav, ki bi jih povzročila določitev mej posameznih ozemelj. Na vprašanje, kaj naj bo s pogodbo, katero je sklenila Italija s svojimi zavezniki je odgovoril Pašić, da je Dalmacija, izvzemši Zadra, slovenska in torej ne more pripadati Italiji. Če dobi Italija Trst, Pulj in Valono je njeno gospodstvo v Adriji zadostno zavarovano. S prijateljsko pogodbo s Srbijo bi si zamogla Italija zagotoviti tudi gospodarske koristi na Balkanu.

— **Nemško švicarska gospodarska pogodba.** Pogajanja med Nemčijo in Švico so v toliko dozorela, da se načrt nove gospodarske pogodbe med obema državama v kratkem predloži vladam v odobrenje. Nova pogodba traja do konca aprila 1918. Švica dobi kakor doslej premog in železo, ter običajne druge dobave (bencin,

umetna gnojila itd.). Množina premoga je določena na 200.000 ton mesečno. Cene premoga in železa se zvišajo: za premog od 60 na 90 frankov za tono, za železo povprečno 200 frankov za tono. Nemčiji se dovoli običajnih dobav na blagu mesečni kredit 20 milijonov frankov proti hipotekarni varnosti. Prvih 74.000 ton premoga dobi Švica kot odškodnino za električni tok, katerega dobiva Nemčija iz Švice. Pogodba se lahko odpove dva meseca pred potekom.

— **Tajna pogodba med Francijo in Rusijo.** Iz Berlina se poroča: Poslanec Stresmann je dobil na svojo interpelacijo glede francosko-ruske tajne pogodbe pismen odgovor: Kakor je državni kancler brezdvomno dognal, se je sklenila meseca februarja 1907 med Rusijo in Francijo tajna pogodba, v kateri so se zagotovile Franciji, naslednje aneksije: 1. Alzacija Lorena z mejami od leta 1790; 2. Ozemlje reke Saar; 3. prioriteta pravica glede obrenskih provinc, glasom katerih naj Francija razpolaga z onim delom, katerega zahteva. Iz ostalega nemškega ozemlja naj se ustanovi zvezna država.

— **Položaj na Španskem.** Francoski listi javljajo, da se je španski vladi posrečilo nadvladati položaj. Velik uspen je dosegla s tem, da je vzdržala železniški promet. Vlada je izseljevanje prepovedala.

— **Amerika in papeževa mirovna nota.** „Morningpost“ poroča iz Washingtona, da Wilson že v teku prihodnjih dni odgovori na papežovo mirovno noto. Aliirane vlade so glede note vse enakega mnenja. Wilson bo v odgovoru izrazil simpatije za papežovo človekoljubno posredovanje, vendar pa bo izjavil, da Združene države ne morejo pričeti mirovnih pogajanj na podlagi papeževe note. Javno mnenje Amerike se brani miru, dokler nadaljuje Nemčija vojno s podmorskimi čolni.

— **Nova papeževa nota.** „Tribuni“ se poroča iz Berna, da je papež vojujočim se državam poslal novo noto, v kateri predlaga premirje.

Dnevne beležke.

— **Od lakote je umrl včeraj po daljšem hiranju 57letni vrtnarski delavec Ivan Hajdinjak,** Cesta na Rudolfovo železnico 16, zapustivši v največji bedi vdovo in dvoje majhnih otrok. Zadnje dve leti je družina živela skoro ob samem nezabeljenem korenju, pomešanem s tistim ščepcem moke, ki se dobiva pri aprovizaciji. Beda je naraščala od dne do dne, kajti s 40 kronami na mesec se družina štirih ljudi v sedanjem času nikakor ne more preživljati. Po dolgem trpljenju — duševnem in telesnem — je moža rešila bela smrt vseh nadaljnjih skrbi in bridkosti. — Usmiljena srca, spominjajte se bedne družine!

— **Na socialistično konferenco,** ki bo 29. avgusta na Dunaju, odpotujejo kot zastopniki jugoslovanske socialno demokratične stranke sodrugi Čobal, Kopač, Kristan Anton in dr. Tuma.

— **Ali je res?** Od mnogih strani smo že slišali, da namerava prodati Ljudska posojilnica v Ljubljani svoje obsežne gozdove na Hrušici neki — nemški družbi. Baje se vrše že tozadevna pogajanja. Dotične gozdove bi rade kupile nekatere notranjske občine, a jih jim Ljudska posojilnica noče prodati; slovenski denarni zavod tako malomarno postopa z našim najizdatnejšim virom narodnega imetja — to zasluži pač najstrožjo obsodbo.

— **Trst pod sovražnimi granatami.** „Edinost“ poroča: Razdalja med Trstom in furlanskim obrežjem od izliva Soče pa tja do meje je majhna, komaj 18 do 25 kilometrov, in današnja tehnika obvladuje take razdalje igranje. To so nam dokazali naši sovražniki v nedeljo. Dočim je bil prejšnji

dan in posebno popolnoči ves sovražni najtežji ogenj — pravijo, da ste bili dve angleški vojni ladji tam nekje pri Gradežu — naperjen na Opčine, odkoder je zbežalo prebivalstvo v najbližjo okolico, so si v nedeljo zvečer izbrali za cilj Trst sam. Militarne škode na Opčinah ni bilo, kolikor smo poučeni, precej pa je prizadeto domače prebivalstvo. Poškodovanih je več zasebnih poslopij, a po sreči ljudskih žrtev ni bilo. Vse drugače je v Trstu. Prvi strel je bil ugotovljen ob 7. uri 4 minutah, in potem jih je sledilo do približno 8. ure zvečer še nadaljnjih 6. Prvi zadetki so bili takorekoč v sredo mesta, v katerem ni nobene vojaške naprave, ki bi le količkaj imela utrdbeni ali podoben značaj. Mesto Trst je dandanes popolnoma odprto mesto, kjer nimamo prav ničesar, kar bi tudi le oddale kazalo, da je Trst po vojaštvu zasledeno, za odpor proti sovražniku pripravljeno mesto. Deset sovražnih granat največjega kalibra, 38 centimetrskega, kakor pravijo, je bilo naperjenih na Trst. Zadele niso vse, in tudi učinek ni bil tako grozovit, kot bi si človek predstavljal v prvem hipu. Stvarna škoda je razmeroma zelo majhna. Porušena je skoraj popolnoma ena sama hiša, druga pa je precej težko poškodovana. Hujši pa so učinki glede človeških žrtev. Bila je pač nedelja in ljudstvo je proti večeru šlo iz hiš, da se po izredno vročem dnevu nekoliko ohladi. Zlokobno brnjenje, tresk, in — krik in stok, brizgajoča kri, ranjenci, mrtveci. In večinoma sami — otroci! Sestri Gizela in Eleonora Lavrenčič, prva stara 14, druga 10 let, Beneš Julij, star 14 let, Peter Cigoj, star 10 let, Blažević Albina, stara 15 let, in Erzilija Loy, stara 30 let. Težko ranjenih je bilo sedem oseb, ki so jih prepeljali v mestno bolnišnico, in sicer: Helena in Karel Bavdaž, Julija Dionisio, Mihael Himek, Ernest Hambrusch, Marija Reinhardt in Mihael Kanian. Mrtveci so v mrtvašnici pri Sv. Justu in pogreb je bil v torek, ob 4. uri popoldne. Vtisk sovražnega napada je bil v prizadetih okoliših, kot je pač popolnoma umljivo, naravnost grozen. Ljudstvo je trumoma bežalo v edino varna kraja, v predora pod Montuzzo in pod Sv. Jakobom, ki sta bila v kratkem tako polna, da je bil vsak promet nemogoč. Pomirjevalno je vplival na ljudstvo prihod namestnika barona Fries-Skeneja, ki si je v spremstvu namestnika policijskega ravnatelja, dr. Mahkova, ogledal prizadete kraje in rodbine, tolažil ljudstvo ter najtežje prizadetim skušal z denarno podporo za prve potrebe pomagati iz najhujše zadrege. Kolikor smo poučeni s pristojne strani, poskrbi namestnik kar najizdatneje za prizadete rodbine. Proti 8. zvečer je ponehalo. Ljudstvo se je začelo vračati v svoje domove, ali vendar se ni pomirilo popolnoma, kajti ko je opolnoči zopet začelo treskati na Opčine, je bilo zopet vse pokoncu. Šele tedaj, ko je bilo jasno, da mestu ni pričakovati ponovnih smrtonosnih pozdravov, se je prebivalstvo pomirilo. Oba predora pa sta vzlic temu prenočila precejšnje število ljudi, ki niso zaupali ponovnim zagotovitvam, da se ni bati ponovne napada. V ponedeljek je zopet pokalo, toda sovražni strelji so bili naperjeni proti Opčinam, in mesto ni bilo prizadeto. Prebivalstvo iz Sv. Križa in z Opčin, kolikortoliko tudi s Proseka in Kontovelja, se je umaknilo deloma v Trst, deloma pa proti Sežani in Bazovici. Poročila z najbližje kraške fronte so se danes glasila ugodno, in tako ljudstvo meni, da se v kratkem zopet lahko povrne v svoja domovja.

Aprovizacija.

II. Hišne pole in legitimacije za prejemanje izkaznic za živila. 1.) Kakor že objavljeno, zadostuje za vpis rodbine v hi-

šno polo sedeči vpis: „Fran Primšek, 8 oseb.“ Ker pa so pri tej rodbini na stanovanju morda še druge osebe, ki nimajo skupne hrane z rodbino, je treba zaradi pravilnega razumevanja glede vpisov teh oseb v hišno polo predvsem opozoriti na sledeče: Izkaznice za krompir se bodo izdajale najbrže v isti obliki kakor krušne oz. rodbinske izkaznice. Ena izkaznica, na kateri bo označeno število oseb, zadošča za vso rodbino. Če pa ima ta rodbina na stanovanju tuje osebe, ki bi rade same kupovale blago, se priporoča: Služkinje in posli ter samci, ki so pri rodbini na stanovanju in hrani se lahko pripišejo k rodbini, ker za vse te zadostuje le ena krompirjeva karta. Če pa bi imela rodbina na stanovanju osebe, ki so drugje na hrani, tedaj naj se vpiše rodbina sama zase: n. pr. Fran Primšek 8 oseb, pod tem vpisom v drugo vrsto pa podnajemnik n. pr. „na stanovanju 3 osebe“ (ali kolikor jih pač je.) Če pa je pri rodbini na stanovanju (v podnajemu) kaka tuja rodbina, ki si sama kuha in oskrbuje, naj se isto vpiše posebej kakor vsako drugo stranko v hiši. Vse to je seveda stvar dogovora strank, obvezno je le: Če prejme rodbina krompirjevo karto za se in za vse pri njej stanujoče tuje osebe in če se te preselijo, tedaj te ne dobe zase nobene krompirjeve izkaznice več, ako njih prejšnja gospodinja ne predloži svoje krompirjeve izkaznice, da se na isti odpiše število od rodbine izseljenih oseb. 2.) Tako, od vseh strank pravilno izpolnjeno hišno polo mora hišni gospodar, njega namestnik ali upravnik lastnoročno podpisati in takoj oddati pri mestnem magistratu, najkasneje pa do dne 31. avgusta t. l. Ker je hišni gospodar soodgovoren zato, da ni v hišni poli vpisanih več strank oz. oseb kakor jih v hiši v resnici stanuje, se opozarja še enkrat, da se osebe, ki so v hiši samo na hrani ali samo v službi in ki toraj ne stanujejo v hiši, ne smejo vpisati v hišno polo. 3.) Kar se tiče prejemanja izkaznic za živila, se s tem ničesar ne izpremeni. Vsaka stranka bo kakor doslej morala sama priti po izkaznice h krušni komisiji; kdor bo vpisan v hišno polo bo dobil izkaznice za živila, drugi se odslove, dokler ni predložena hišna pola, oziroma dokler hišni gospodar ne prijavi na podlagi hišne legitimacije stranke. Skrb vsake hišne stranke naj torej bo, da se pravočasno vpiše v hišno polo ako hoče dobiti izkaznice za živila. 4.) Kar se tiče železniških uslužbencev in njih rodbin, se opozarja: V zadnjem času je bilo vloženih več ovadb, da nekateri železničarji dobivajo živila na železnici, pri mestnem magistratu pa jemljejo še posebej karte. Ker mestni magistrat danes nima nikakih zanesljivih podatkov, koliko je pravzaprav oseb ki se prihranjuje iz železniških skladišč in ker je treba tudi to ugotoviti, se mora tudi vsaka rodbina železniškega uslužbenca vpisati v hišno polo in sicer: Rodbine, ki ne dobe na železnici nobenih živil, v levo polovico hišne pole (pod št. 1.), rodbine, oz. uslužbenci železnic, ki dobivajo živila iz železniških skladišč, pa v desno polovico hišne pole (pod št. 2). Če bi se kateri železniški uslužbenec ne hotel vpisati v hišno polo, bo ravno tako kaznovan, kakor če bi dobival blago na železnici, pa bi se vpisal v levo polovico hišne pole, ki je določena za upravičence krušnih kart. 5.) Končno še nekaj o pomenu in namenu te odredbe: Koliko se bo dobilo za Ljubljano krompirja in drugega blaga, danes še ni znano. Eno pa je gotovo: Če je v krušnih vpisnikih vpisanih le 6000 oseb več kakor je v resnici upravičencev do aprovizacijskega blaga — tedaj se v teku pol leta odtegne upravičencem samo na krompirju 360.000 kg. Če se računa, da je v Ljubljani 12.000 rodbin s približno 4 osebami, tedaj se v pol leta s tem prikrajša vsako rodbino za 30 kg krompirja, rodbino s 16 osebami 120 kg

krompirja. Isto velja seveda za tudi vse ostalo aprovizacijsko blago. Če se torej od mestne aprovizacije zahteva največji red za vsako malenkost, ki komu ne ugaja, tedaj ista v toliko večji meri upravičeno zahteva, da se tudi stranke drže gotovega reda, tembolj ker je lastna skrb posameznika veliko manjša, kakor pa odgovornost za vse. Mestna aprovizacija je in bo brezdvomno tudi v naprej storila svojo dolžnost. Da pa se z velikim trudom in naporom pridobljeno blago pravilno razdeli, je treba pred vsem da ima glede števila upravičencev do tega blaga čisti račun. Zato pa je treba sodelovanja vseh.

Oddaja krompirja. Mestna aprovizacija bo delila v svojem skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti krompir in sicer: V petek, dne 24. avgusta popoldne ga prejmejo od 8. do 9. odjemalci kruha pri Dolinarju, pred Škofijo št. 11, od 9. do 10. odjemalci kruha pri Bizjaku, Poljanska cesta št. 25, od 10. do 11. odjemalci kruha pri Žužku, Sv. Florjana ulica št. 8. Popoldne istega dne ga prejmejo od 2. do 4. odjemalci kruha v vojni prodajalni v Šolskem dreveredu št. 8, od 4. do 5. odjemalci kruha pri Zalazniku, Stari trg 21, in od 5. do 6. odjemalci kruha pri Moletu, Sv. Florjana ulica. — V soboto, dne 25. avgusta, popoldne prejmejo krompir od 8. do 11. tisti, ki dobivajo kruh v vojni prodajalni na Starem trgu št. 37. Popoldne istega dne dobe krompir od 2. do 3. odjemalci kruha v konsumu na Krakovskem nasipu in od 4. do 6. odjemalci kruha v vojni prodajalni na Rimski cesti št. 5. Vsaka oseba dobi 3 kg. Rodbinske izkaznice je treba prinesiti s seboj.

Razdelitev mesa na rdeče in rmene izkaznice A. V četrtek dne 23. avg. popoldne od 2. do 3. bo oddajala mestna aprovizacija iz svojega skladišča v cerkvi sv. Jožefa goveje meso, vsem tistim, ki imajo rdeče ali rmene izkaznice, zaznamovane s črko A.

Razdelitev mesa na rdeče izkaznice. V četrtek, dne 23. avgusta popoldne bo oddala mestna aprovizacija iz svojega skladišča v cerkvi sv. Jožefa goveje meso vsem tistim, ki imajo rdeče izkaznice brez črke A. Določen je naslednji red: od 3. do pol 4. št. 1 do 200, od pol 4. do 4. št. 201 do 400, od 4. do pol 5. št. 401 do 600, od pol 5. do 5. št. 601 do 800, od 5. do pol 6. št. 801 do konca.

Gobe. Neka gospodinja nam piše: V „Slovenskem Narodu“ sem čitala, da letos zato ne prinašajo svežih gob na trg, ker plačujejo trgovci suhe gobe tako visoko. Trdka Urbanič & Sever plačuje suhe gobe po 26 do 28 kron za kilogram. Seveda nosijo gobe rajši tja, ker se jim ne ovrže blaga, kajti suhi gobi se ne pozna ali je črva ali lepa. Ženske pravijo, če jih prinesemo na trg, nam jih polovico zmečejo proč in jih rajše sušimo in spravljamo zanje lepe stotake. Po mojem mnenju bi bilo najboljšje, da izposluje mestna aprovizacija zase monopol za nakup gob, seveda po primernih cenah, in jih lahko razdeljuje pozimi, ko bo največje pomanjkanje.

Kart dovelj, živil malo. Pišejo nam: Od vseh krajev se pritožujejo zaradi nerednega delovanja aprovizacije na deželi in blagrujejo nas Ljubljančane, da imamo tako izvrstno mestno aprovizacijo. Resnica je to, ter smo jej zato tudi hvaležni. Toda revnejši sloji vendar ne dobimo toliko živil, kolikor potrebujemo za svoje največje potrebe. Koliko časa nismo dobili krompirja, fižola, masti, ki se je sploh ne dobi, ali drugih živil. Karte za mast in kavo dobimo, toda samo karte! Ječmen je za pivo, toda nekaj kvintalov za nadomestilo kave revnejšim slojem, se ne dobi. Moke (bele, fižolove) se dobi samo pol, ali pa tričetrt kg na karto, to je 1—1½ kg na osebo za mesec. Sladkorja je tudi premalo. Ako dobi posamezni trgovec zaboj cikoriije, je srečen, kdor dobi eno, potem jo lahko samo pije

brez mleka in večkrat tudi brez sladkorja. V mestu je več strank, katere imajo še cele kupe kart, ali pa napol honorirane karte za živila, (mogoče za muzej po vojni). Ako gre kdo na deželo, da bi dobil kaj živila, je v nevarnosti, da mu jih zaplenijo. Tako se godi revnejšim slojem! Kdor ima denar, da lahko preplača, ta ne trpi nobenega pomanjkanja in ima vsega v izobilju. To naj bo v tolažbe sodrugom na deželi. No pa upamo, da pridejo tudi nam revnejšim slojem — boljši časi — po vojni.

Kumare na rumene izkaznice B. Mestna aprovizacija bo razdeljevala v petek, dne 24. avgusta dopoldne in popoldne v Kranjčevi hiši, št. 15 na Poljanski cesti, kumare strankam, ki imajo rumene izkaznice, seznamovane s črko A. Od 8 do 9 ure dopoldne jih dobe stranke, ki imajo izkaznice št. 1 do 300, od 9 do 10 št. 301 do 600, od 10 do 11 št. 601 do 900. Popoldne pridejo na vrsto od 2 do 3 ure stranke, ki imajo izkaznice št. 901 do 1200, od 3 do 4 1201 do 1500, od 4 do 5 št. 1501 do konca. Vsaka oseba dobi eno kumaro za 10 vinarjev.

Našla se je srednja svota denarja pri oddaji mesa in špeha na Poljanski cesti št. 15. Kdor je denar izgubil, naj se zgledi pri mestni aprovizaciji na Poljanski cesti št. 13.

Enajsta soška bitka.

Vkljub ljutim in trdovratnim napadom Italijanov je naša soška fronta neomajana. Le na dveh točkah se je Italijanom posrečilo, da so pridobili nekoliko tal: pri Avčah in pri Selu. Pri Avčah so tekale naše pozicije še nekoliko na zapadnem bregu Soče. Fronta je bila tam nekako naprej pomaknjena; sedaj teče na vzhodnem bregu Soče čez Vrh. To je naravna obrambna črta v tem kraju. Selo leži ob Brestoviški zarezi, ki loči masiv Grmade od kraške planote. Tudi izguba Sela je podrejenega vojaškega pomena; niti fronta ob Grmadi niti pozicija na Krasu s tem ni ogrožena.

O poteku bojev se poroča iz vojnoporočevalskega stana dne 21. t. m.: Bitka je trajala od Avč do morja z nezmanjšano srditostjo ves dan in vso noč. Naša črta od Mrzlega vrha do Tolmina je bila pod težkim topovskim ognjem, ki se je proti večeru ob Tolminskem mostišču še pomnožil. Dva sovražna napada na našo Krnsko pozicijo in močan sunek proti Mrzlem vrhu sta bila odbita. Južno od Avč in vzhodno od Kanala smo utrdili našo novo fronto. Sedmi gorski strelski polk je zavrnil tukaj dvajset sovražnih napadov; vjel je 400 mož ter vplnil 7 strojnih pušk. Tudi ostala fronta do morja je bila pod težkim ognjem artiljerije in min. Južno od Deskle smo s protinapadom vrgli sovražnika nazaj. Na Vodice, Sveto Goro in goro sv. Gabrijela so trdovratno jurišali laški bataljoni. Naš ogenj jih je uničil. Tudi vzhodno od Gorice se bijejo ljuti boji. Vedno znova napadajoče italijanske čete pri Solkanu, pri Sv. Marku, pri Vrtojbi in Biljah so imele v našem ognju krvave izgube, uspeha pa niso dosegle.

Proti našim pozicijam na Krasu tje do morja se je sovražnik srčito zaletaval, posebno pri Kostanjevici. Naše hrabre čete so vse napade gladko odbile. Samo vas Selo je ostala v italijanskih rokah. Tudi pri Flondarju in Sv. Ivanu smo laške napade s težkimi izgubami za sovražnika zavrnil.

Večerno poročilo z dne 21. avgusta se glasi: Bitka ob Soči traja z vso srditostjo. Najtežji boji se vrše na kraški planoti. Boj poteka za nas ugodno.

Preko Lugana poročajo, da so bili francoski lovski bataljoni na Krasu poslani v boj že prvi dan ofenzive. Honvedske čete so jih odbile.

Operativna misel Cadornova obstoji, kakor kažejo dogodki, v tem, da zagrabi frontni del od Avč do morja s severne in južne strani ter navali nanj tudi frontalno. Kraški del jugozapadno Kostanjevice pa je najbrže določen za to, da se tam poskusi prebitje.

„Stampa“ poroča, da deluje na italijanski strani nad 6800 topov; med temi nad 1800 angleških in ameriških.

Vojna.

AVSTRIJSKO VOJNO POROČILO.

Dunaj 22. avgusta. (Kor. urad.) Uradno se razglša:

VZHODNO BOJIŠČE.

Pri Soveji, pri Oeni in zapadno od Suite je sovražnik brez uspeha napadel. Sicer nič posebnega.

ITALIJANSKO BOJIŠČE.

21. avgust bo v povesti soške bitke zabilježen kot dan najljutejšega in najsrditejšega boja. Vzhodno od Kanala smo morali sovražniku prepustiti vas Vrh. Vsi napor sovražnika, da prodre s svojim sunkom dalje onkraj Vrha, pa so bili brezuspešni. Ravnotako so se izjalovili južno od Deskle ponovni močni napadi sovražnika, pri čemer se je posebno odlikoval moravski črnovojniški polk št. 25. Zmagovito kakor prejšnje dni so branili vzhodno od Gorice in pri Biljah hrabri branilci svoje sprednje črte proti ponovnim napadom. Težke izgube in onemoglost so prisilile sovražnika, da je popoldne dal svojim četam počitka. Najljutejši boji so bili na kraški planoti. S podporo velike mase svoje artiljerije je zaganjal sovražnik od jutra do večera divizijo za divizijo proti našim pozicijam. Najhujši naval se je obračal proti obema kriloma tega odseka, proti prostoru Fajtov hrib Kostanjevice, kjer sta si nabrala ogrska polka št. 39 in 46 novih lavorik, ter proti Medeazzi in Sv. Ivanu. Uspeh dneva je odgovarjal neomajni hrabrosti naših čet in njih vodstva. Uspeh je nedvomno na naši strani. Danes jutraj se je italijanski naval na kraški planoti z nova pričel.

Pri armadni skupini generalfeldmaršala pl. Conrada je prišlo danes na nekaterih točkah do živahnih spopadov. V Suganski dolini so vjeli naši izvidni oddelki 70 sovražnikov.

Pri večerajšnjih podjetjih severozapadno od Arsiera smo vjeli 2 častnika in 150 mož ter vplnili 3 strojne puške. Zapadno od Gardskega jezera smo po trdovratnem boju zavojevali sovražno oporišče.

Šef generalnega štaba.

* * *

NEMŠKO VOJNO POROČILO.

Berlin, 19. avgusta. (Kor. urad.) Wolffov urad poroča:

Veliki glavni stan.

ZAPADNO BOJIŠČE.

Armadna skupina prestol. Ruprehta Bavarskega.

Na Fladrskem je dosegel zvečer artiljerijski boj ob obrežju in od Bixschoote do Warnetona zopet veliko silo. Včeraj so izvršili Angleži severno od Yperna po siloviti pripravi močan sunek pri St. Julien. Zavrnil smo ga. Danes jutraj so se razvili novi boji na cestah, ki vodijo od Stadena in Menina proti Ypernu.

V Artoaju je napadel sovražnik po močnih pripravah severozapadno in zapadno od Lensa naše pozicije. Krajevne vlome smo izravnali s krepkimi protisunkmi,

ki so se razvili v srdite bližinske boje. Mesto Lens je sovražnik obstreljeval tako dolgo, da je zgorelo in v njegovi posesti je premogovno polje južno-zapadno od mesta. Severno zapadno in zapadno od Le Chateleja so se odigravali številni boji v predpolju, kjer smo dobili vjetnike. St. Quentin so Francozi iznova obstreljevali.

Armadna skupina nemškega cesarjeviča:

Na verdenskem bojišču so nadaljevali včeraj Francozi svoje napade v nekaterih odsekih. Pozno v noč so bili boji. V južnozapadnem delu gozda Avacourt in na višinah vzhodno se je vrtil sovražnik po večkratnih brezuspešnih napadih. Na višini 304 so se izjalovili vsi napadi, ki so se zgrinjali od jugozapada in od Mrvega moza, v našem ognju in ob vstrajnosti pogumnih branilcev. Sunk, prihajajoči vzhodno od gozda Raben proti Forgešu, so zavrtni. Na vzhodnem bregu Moze so vdrl Francozi v južni del Samonjeja. Na drugih delih smo zavrtni njihove goste čete, ki so prihajale dopoldne in popoldne od višine 344 do ceste Beaumont-Vacherauville proti našim črtam. Izgube sovražne infanterije so težke. Francosko vodstvo je moralo nadomestiti s svežimi četami več napadalnih drugih divizij.

V zadnjih dneh je dosegel poročnik Voss 36. in 37. častniški namestnik Müller 25. in 26. zračno zmago.

VZHODNO BOJIŠČE.

Armadna fronta generalfeldmarš. princa Leopolda Bavarskega.

Pri Rigi, Dünaburgu, Tarnopolu in ob Zbruču se je oživilo bojno delovanje.

Armadna fronta generalobersta nadvojvode Jožefa.

Južno doline Trotus so zastavili Rumuni 20. in 21. močne sile, da iztrgajo našim četam pridobitve ob obeh straneh Grozoci in severovzhodno od Sovoje. Vse napade smo zavrtni z velikimi izgubami za sovražnika.

Pri armadni skupini generalfeldmaršala von Mackensena in na macedonski fronti je položaj neizpremenjen.

Prvi generalni kvartirni mojster v. Ludendorff.

Odvetniška pisarna

Dr. Josip Ferfolja v Trstu

se je preselila iz ul. Molino piccolo 7 v ul. Vienna 17 I.

Instruktor za učenca

tretje realke se išče za takoj. Predstaviti se je pri Lavrenčič, Streliška ulica 22/1.

Naročajte nabitke iz usnja, s tem prihranite podplate. Cena z žeblički za en par za gospode K 1'80, za dame K 1'50, za otroke K 1'20. Zaradi drage poštne priporočila se naročiti za več parov skupaj. Dobe se pri Peter Kozina & Ko. v Ljubljani.

Pri upravi „Napreja“ se sprejmeta

dve raznašalki

ena za Ljubljano, ena za Šiško.